

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Küreselleşme ve Para Politikası

Durmuş Yılmaz
Başkan

21 Kasım 2008
İstanbul

Değerli Konuklar,

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının geleneksel yıllık konferanslar kapsamında düzenlediği, seçkin Merkez Bankacıları, alanında uzman kişileri ve değerli akademisyenleri biraraya getiren “Küreselleşme, Enflasyon ve Para Politikası” konulu konferansa hoşgeldiniz. Bu konferansa ev sahipliği yapmaktan büyük bir memnuniyet duyduğumu belirtmek isterim. İki gün sürecek konferans boyunca mevcut finansal dalgalanmanın küreselleşme ve para politikasına etkilerini tartışma fırsatı bulacağız. Bu vesile ile hepinize hoşgeldiniz diyorum.

Değerli Konuklar,

Son derece hızlı değişen bir ekonomi gündeminin içindeyiz. 2008 yılının ilkbahar aylarında uluslararası bir konferansa davet edildiğimde, dünya ekonomilerinin karşı karşıya kaldığı enflasyonist baskılar üzerine bir konuşma yapmam istenmişti. Davet edildiğim oturumun konusu “**Enflasyon tehlikesi kalıcı olarak geri mi döndü?**” şeklinde bildirilmişti. 2008 yılının sonbaharında konferans günü geldiğinde, konferansı düzenleyenlerin farklı bir ricası ile karşılaştım. Konuşma yapacağım oturumun ismini şu şekilde değiştirmişlerdi: “**Deflasyon riskine karşı ne yapmalıyız?**”. Daha bir kaç ay önce dünyada politika yapıcılarının gündemini işgal eden “ekonomilerin ayrışması”, “yüksek enerji fiyatları”, “gıda enflasyonu” gibi konuların bugün yerini “deflasyon”, “resesyon”, “kredi daralması” gibi konulara bıraktığını görüyoruz.

21. yüzyılın başında büyük bir ivme kazanan küreselleşmenin şekil verdiği uluslararası finans sistemi çok kritik bir dönemden geçiyor. Amerika Birleşik Devletleri’nde eşik altı konut piyasasında başlayan sorunlar, bir süre sonra tüm finans sistemine yayılarak dünyada finansal ve ekonomik istikrarı tehdit eder boyutlara ulaşmıştır. Risk algılamasına ilişkin göstergeler tüm zamanların zirvesindedir. Amerika Merkez Bankasının uygulamaya koyduğu likidite sağlama programı ve Uluslararası Para Fonunun, gelişmekte olan ülkelerin geçici likidite sorunlarını çözmek amacıyla devreye soktuğu Kısa Vadeli Likidite imkânı ile birlikte son dönemde para piyasalarındaki likidite sıkışıklığının bir miktar azaldığını görmekteyiz. Ancak alınan önlemlere rağmen kredi piyasalarındaki daralma ve bankaların kredi kullandırmadaki isteksizliği devam ediyor. Gelişmekte olan ülkeler açısından yaşanmakta olan krizin en olumsuz yönü, kredi ve sermaye piyasalarında görülen

daralma sonucunda sermayenin, krizin kaynağı olan ülkeye dönme eğilimi göstermesidir.

Son dönemde açıklanan veriler, uluslararası finans piyasalarında yaşanan sorunların bütün dünyada reel kesim üzerindeki olumsuz etkilerinin belirginleştiğini gösteriyor. Uluslararası kuruluşların son tahminleri, 2009 yılında büyümenin hızlarının gerileyeceği, gelişmiş ülkelerin uzun süreli bir resesyon dönemine gireceğini, gelişmekte olan ülkelerin ise büyüme hızlarında sert düşüşler yaşanacağını işaret ediyor.

Nitekim bu gelişmelerin değerlendirildiği 8-9 Kasım 2008 tarihleri arasında Brezilya'da yapılan G-20 toplantısı sonuç bildirgesinde şu ifadeye yer verilmiştir: "Fiyat istikrarı ile uyumlu bir ekonomik büyümeyi istikrarlı ve sürdürülebilir bir biçimde teşvik etmek amacıyla, maliye ve para politikası gibi araçlar da dahil olmak üzere, her ülkenin kendi ihtiyaçları ve mevcut politika araçları çerçevesinde gereken tüm önlemleri alması konusundaki kararlılığımızı teyit ederiz".

Değerli Konuklar,

Enflasyona ilişkin kaygıların bütün dünyada azaldığı bu dönemde, finansal sistemdeki akışkanlığın ve kredi piyasalarının etkin biçimde çalışmasının sağlanması temel öncelik haline almıştır. Türkiye ekonomisinde yaşanan gelişmeleri bu çerçevede değerlendirmek uygun olacaktır.

Ülkelerin yaşanan gelişmelerden etkilenme dereceleri, mali sistem ile ne derece entegrasyon içinde buldukları ölçüsünde belirlenmektedir. Türkiye'de bankacılık sektörü döviz likiditesi açısından bu çalkantıya göreceli olarak hazırlıklı yakalanmıştır. Sektör, risk oluşturacak bir yabancı para açık pozisyonu taşımamaktadır. Kamu sektörünün yabancı para cinsi pozisyonu ihmal edilebilir düzeydedir. Hanehalkının döviz cinsi net alacaklı, reel sektörün ise net borçlu durumda olduğunu görüyoruz.

Bankacılık sektörünün bilançolarında yapılandırılmış ürünlerin çok düşük miktarda bulunması, uluslararası mali sistemdeki çalkantıdan nisbeten daha az etkilenmesine neden olmuştur.

Emtia fiyatlarında yüksek oranlı düşüşler yaşanması, iktisadi faaliyette yavaşlama ve Yeni Türk Lirasının değer kaybı, Türkiye'nin cari açığında önümüzdeki dönemde hızlı bir gerileme yaşanmasına katkıda bulunacaktır.

Bütün bunlara rağmen küresel likidite koşullarında yaşanan olağanüstü değişimler, uluslararası piyasalardaki gelişmelere duyarlı diğer ülkeler gibi Türkiye'yi de olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu noktada Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının, fiyat istikrarını sağlama temel amacı ile çalışmamak kaydıyla, uluslararası piyasalardaki sorunların ekonomimiz üzerindeki etkilerini sınırlamak için üzerine düşeni yapmaya devam edeceğini vurgulamak istiyorum. Merkez Bankası'nın hem Yeni Türk Lirası hem de döviz likiditesi yönetimi, bankacılık sisteminin likidite ihtiyacını etkin bir şekilde karşılayabilecek yapıdadır.

Yeni Türk Lirası para piyasalarında hiçbir aksaklığa izin verilmeyecek, ödemeler sisteminin sağlıklı bir şekilde çalışmaya devamı temin edilecektir. Bu kapsamda 19 Kasım 2008 tarihinde toplanan Para Politikası Kurulu, enflasyondaki düşüşün önceki tahminlere göre daha hızlı olacağını öngörerek, borçlanma faizlerinin 50 baz puan indirilmesine karar vermiştir. Buna ek olarak, kısa vadeli faizlerde oluşabilecek potansiyel oynaklığı azaltmak amacıyla borç verme faizleri 100 baz puan indirilerek, borç alma ve borç verme faizleri arasındaki fark 50 baz puan daha daraltılmıştır.

Değerli Konuklar,

Bankacılık sistemi açısından Yeni Türk Lirası likiditesinin yanısıra döviz likiditesinin de ne denli önem taşıdığına farkındayız ve bu dönemin en az sorunla atlatılabilmesi için gerekli önlemleri aşamalı bir şekilde uygulamaya koyuyoruz.

Bu amaçla 9 Ekim 2008 tarihinden itibaren Bankamız nezdindeki Döviz Depo Piyasasında aracılık faaliyetlerine yeniden başlanmış, bankaların bu piyasada işlem yapma limitleri toplamda 10,8 milyar ABD dolarına yükseltilmiştir. Bu önlemlere ilave olarak, bankalararası döviz piyasasında döviz likiditesi akışkanlığının artırılmasını sağlayarak, finansal sistemdeki akışkanlığı ve kredi piyasalarının etkin çalışmasını desteklemek üzere bugünden itibaren;

- Bankaların, kendilerine tanınan borçlanma limitleri çerçevesinde Merkez Bankası'ndan alabilecekleri döviz depolarının vadesinin 1 haftadan 1 aya yükseltilmesine,
- Söz konusu piyasada yüzde 10 olan borç verme faiz oranlarının ABD doları için yüzde 7'ye ve euro için yüzde 9'a düşürülmesine karar verilmiştir.

İçinde bulunduğumuz zorlu ortamda gelişmekte olan ülkelerin döviz rezervlerini ne şekilde kullanacakları büyük önem taşımaktadır. Bu gerçeği göz ardı etmeksizin Merkez Bankası, bundan sonra da döviz piyasasının etkin çalışması ve döviz likiditesinin desteklenmesi amacıyla gerektiği taktirde ilave önlemleri imkanları ölçüsünde ve basiretli bir şekilde almaya devam edecektir.

Değerli Konuklar,

Küreselleşmenin Enflasyon ve Para Politikası üzerine etkilerinin tartışılması amacıyla düzenlediğimiz bu konferans hakkında bir kaç bilgi vererek konuşmama son vermek istiyorum. Alanında isim yapmış önemli uzman ve akademisyenlerin katıldığı bu konferansın ilk oturumunda küreselleşme, para politikası ve finansal istikrar arasındaki ilişki tartışılacaktır. Öğleden sonra yapılacak oturumlarda küreselleşmenin makroekonomik sonuçları ve bunların para politikası üzerindeki yansımaları incelenecektir. Konferansın ikinci günü düzenlenecek oturumların sabahki bölümünde küreselleşmenin gelişmekte olan ülkelerin para politikaları açısından oluşturduğu zorluklar tartışılacaktır. Konferans aynı gün küresel finans piyasalarında yaşanan son gelişmelerin ve politika çıkarımlarının değerlendirildiği bir panel ile sona erecektir.

Konuşmama burada son verirken bu Konferansa katılan tüm katılımcılara saygılar sunuyorum ve İstanbul'da geçireceğiniz zamanın verimli ve faydalı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.